

Oever

Najaar 2011

62

Ledenwerkdag op zaterdag 5 november om elf uur
Vereniging “De Oeverlanden Blijven!”

De Oeverlanden is een onbedoeld stukje nieuwe natuur dat zich sinds de jaren zestig ontwikkeld heeft op een vergeten plek ingeklemd tussen de gehele noordoever van de Nieuwe Meer en de snelweg A4 naar Schiphol.

Uit de actiegroep die het terrein in de jaren tachtig voor stadsontwikkeling behoed heeft, is de Vereniging "De Oeverlanden Blijven!" voortgekomen die het gebied thans met steun van vrijwilligers en in samenwerking met het stadsdeel Nieuw-West op traditioneel-ecologische grondslag beheert.

Blijvende betrokkenheid bij het gebied zal ook in de komende jaren nodig zijn om aantasting van het gebied te voorkomen, en de natuurwaarden te behouden dan wel te versterken.

Colofon

- De *Oever* is het ledenblad van de vereniging "De Oeverlanden Blijven" (VDOB!) en verschijnt twee maal per jaar. Leden ontvangen tevens een kalender; nabestellen door € 3,50 over te maken.
- Nieuwe leden kunnen zich aanmelden door (minimaal) € 8,- te storten op gironummer 4068809 van "De Oeverlanden Blijven!" te Amsterdam, o.v.v. 'nieuw lid'. Vermeld a.u.b. bij uw overschrijving ook uw adres.
- Aan dit nummer werkten mee: Nico Jansen, Rein Cremer, Wichert Stemerding, Tello Neckheim, Henk Smit, Nicky Pasmooij (assistent-redacteur) en Hans Bootsma (redactie).
- Kopij voor de *Oever* kunt u, na overleg met het bestuur, sturen naar redactie@oeverlanden.nl

Natuur- en Milieu Educatiecentrum De Waterkant

aan het begin van het Anton Schleperpad bij de Nieuwe Meer is doorgaans tijdens de vrijwilligersdagen op dinsdag en woensdag tussen 11.00 uur en 16.00 uur geopend. U kunt eventueel bellen als u langs wilt komen: 020-669 19 63.

De Waterkant is tevens het startpunt voor excursies, educatieve programma's voor scholen en de Natuurclub.

Adressen

Ledenadministratie:

Jacob van Lennepkade 109-d, 1054 ZJ Amsterdam

- **Bestuur** (email: bestuur@oeverlanden.nl)

Tello Neckheim, voorzitter; Daphne de Wijs, vice-voorzitter;

Ria Beerlage, penningmeester en ledenadministratie;

Hans Bootsma, redacteur *Oever*; Chris Arntzen, Nico Jansen,

Liesbeth Stricker, Meine van Bommel

- **Medewerkers**

PR-contacten en excursies, JanKees van Dijk, tel 020-6171915

Webmaster, Ben Bolscher: webmaster@oeverlanden.nl

Coördinator beheervrijwilligers, Rein Cremer, tel 020-6934480

Natuurclub, Sabine Kuijper, natuurclub@oeverlanden.nl

Natuureducatie, Geert van Griethuysen, Stichting Veldstudie,

Hei- en Boeicopseweg 143, 4126 RH Hei- en Boeicop,

tel: 0347-342085, natuureducatie@oeverlanden.nl

Coördinator natuureducatie: David Geurds, tel 06-41892490,

wheris david10@hotmail.com

Druk: De Appelbloesem Pers, Amsterdam

Oplage: 1200

In dit nummer:

- 3 Chris Arntzen: Lid van Verdienste
- 4 Vegetatie Oude Haagseweg beschermd
- 5 Parkeerplannen Anderlechtlaan
- 6 Nieuws van de bijenstal
- 8 Hoe het de groene reiger verging
- 9 Beroep koudewinning verloren
- 10 Slijmzwammen
- 11 Plantendiefstal
- 12 Koenenmolen

Bij de voorplaat:

Brood bakken in het vuur aan het eind van een zaterdagochtend in maart bij ons NME-gebouw. Voor de natuurclub BioBende bestaat al langere tijd een wachtlijst. Andere activiteiten zijn naar vogels luisteren en zoeken, wilde soep maken, waterdieren vangen en aquarium maken, hutten bouwen, bomen in het veld herkennen. Links natuurjuf Sabine.

foto: Hans Bootsma

Erelidmaatschap voor Chris Arntzen

Chris was aan het fietsen en kwam in de Oeverlanden terecht. Net als Rembrandt van Rijn hield Chris er van om in de vrije natuur te tekenen. 'Wie was die man, die mooie tekeningen maakte van de natuur?', dachten een aantal vrijwilligers in het veld en spraken Chris aan.

Al snel werd Chris gevraagd om zitting te nemen in het bestuur van de actiegroep "De Oeverlanden Blijven!" want de Oeverlanden werden bedreigd. Het onbedoelde stuk natuur zou volgebouwd worden met woningen en daar was de actiegroep op tegen omdat het niet volgens de regels der wet ging. De Oeverlanden was bestemd als recreatiegebied voor de Amsterdammers en daar wilde Chris zich wel voor inzetten. Iets later vervulde Chris de functie van penningmeester en is daarna de ledenadministratie gaan doen in de rol van secretaris.

Chris las vele rapporten en ambtelijke stukken om de beleidsmakers te wijzen op oneffenheden of fouten in hun stukken. Hij kan dan met ferme stem de toehoorder tot luisteren brengen en respect afdwingen. Ook heeft Chris vele plannen gemaakt voor mens en dier. Zo heeft Chris bijgedragen aan het padenplan, een speel-archipel, een eco-tunnel, de groene grens, de inrichting van het huidige depot, een ontwerp voor het NME-gebouw de Waterkant en het vorige schoollokaal, en de vlinderburcht. Maar ook vele kleine ontwerpen zoals een onderkomen voor de bijenstand en kasten in de gebouwen. Te veel om op te noemen. Chris maakte op zijn heel eigen manier heldere tekeningen en bracht zijn ideeën en ontwerpen altijd netjes in de bestuursvergaderingen ter sprake. Mogelijk dat Chris geïnspireerd is geraakt door de futuristen de gebroeders Rudolf en Robbert Das?

Zijn actieve rol bleef niet steken bij het maken van plannen maar ook bij het uitvoeren daarvan. Chris is bestuurslid maar ook beheervrijwilliger. Zijn rol bestond in het begin uit het sturing geven aan de vrijwilligersploeg, samen met Rein Cremer, een oud-collega. Daarnaast heeft Chris bijvoorbeeld ook een hele sloot uitgegraven om een biotoop te verbeteren. Chris kende veel mensen en was altijd goed in staat om geschikte mensen voor bepaalde functies te vragen. Chris heeft daarom een belangrijke rol in de vereniging als motivator en bindende factor. Chris bleef ook tekenen en zijn tekeningen in de door de vereniging uitgebrachte kalenders hebben een stempel gedrukt op de cultuur van de vereniging.

Toenmalig stadsdeel Slotervaart/Overtoomse Veld had zijn bijdrage aan de maatschappij in de gaten en nomineerde hem voor een lintje. Chris kreeg van de Amsterdamse burgemeester Job Cohen een medaille als lid in de Orde van Oranje Nassau opgespeld. Toen de gezondheid van Chris steeds meer op de proef werd gesteld, besloot hij om zijn taken binnen de Vereniging af te bouwen. Ook deze taak heeft Chris op een inspirerende manier volbracht. Goede wijn behoeft geen krans, toch wilde het bestuur van de Vereniging "De Oeverlanden Blijven!" Chris voordragen als Lid van Verdienste, oftewel erelid maken. Chris, nogmaals gefeliciteerd en we wensen jou en je echtgenote Chrisje nog vele jaren in gezondheid toe.

De Algemene Ledenvergadering op 14 mei j.l.: voorzitter Tello overhandigt Chris een bos bloemen bij zijn benoeming tot erelid. Foto: Hans Bootsma

Namens het bestuur, Tello Neckheim

Flora langs Oude Haagseweg beschermd

Onlangs ontvingen wij bericht van de stadsdeelecoloog Florentijn Vos dat de Oude Haagseweg geasfalteerd gaat worden. Hij vroeg of de vereniging over gegevens beschikte om zo bij de werkzaamheden rekening te kunnen houden met de bijzondere vegetatie op de middenberm, en die ook tijdens onze plantenexcursies wordt aangedaan. Vorig voorjaar stond in *Oever 59* hiervan al een beschrijving.

Omdat ik vorig jaar toevallig begonnen was een aparte planteninventarisatie voor deze weg op te stellen, kon ik vlot een plantenlijst presenteren met daarop de rode-lijstsoorten. Sinds het verschijnen van het artikel bleken er nog een aantal niet genoemde soorten aanwezig, zoals grote tijm, kleine pimpernel, ruige leeuwentand, veldsalie en wondklaver, naast blauwe bremraap, kattedoorn, karthuiser anjer en ruige anjer, in totaal negen rode-lijstsoorten, met verder nog tal van andere planten van schrale gronden die voor een bloemrijk geheel zorgen.

Een en ander leidde ertoe dat Nico Jansen, ons al jarenlang actieve lid Henk Smit en ondergetekende onlangs ter plekke een afspraak hadden met stadsdeelecoloog Florentijn Vos, en vertegenwoordigers van twee gemeentelijke diensten, Rob van der Ban (Dienst Infrastructuur Verkeer en Vervoer, de eigenlijke opdrachtgever) en Maurice Backerra (Ingenieursbureau Amsterdam) voor nadere uitleg en verder overleg. Het stuk Oude Haagseweg tussen Johan Huizingalaan en Anderlechtlaan is onderdeel van het Hoofdnet Auto en valt daarom onder de centrale stad.

De nieuwe asfaltlaag van vijftien centimeter komt op de al liggende platen van gewapend beton, die hier en daar scheuren beginnen te vertonen, maar nog sterk genoeg zijn om zonder verdere funderingswerkzaamheden een nieuwe asfaltlaag te dragen. Wel zal hierdoor een niveauverschil optreden tussen het wegoppervlak en de berm, dat door het storten van een dunne laag aflopende grond overbrugd zal moeten worden. We drongen erop aan hiervoor voedselarm, kalkrijk zand te gebruiken, overeenkomstig de

Hazepootje, een eenjarige klaversoort

al aanwezige bodem. Mogelijk kan het stuiven worden tegengegaan door het opspuiten van een dun laagje kartonpulp dat alweer verteerd is als de plantengroei het zand kan vastleggen. Volgens Maurice Backerra is dit een goed alternatief voor inzaaien.

De werkzaamheden staan gepland voor voorjaar 2013. In het bestek, waar de aannemer zich op straffe van een boete aan te houden heeft, worden plekken aangewezen waar

wel en vooral waar geen werktuigen en materiaal opgeslagen worden. In het voorjaar van 2012 gaan wij samen met Florentijn Vos en Maurice Backerra enkele maken kijken of er planten binnen de te overdekken strook staan die eventueel verplant zouden moeten worden. Ook de flora langs de zuidelijke berm, dus aan onze kant, zal worden beschermd.

De faunapassage bij het Christoffel Plantijnpad kost de DIVV volgens Rob van der Ban nogal wat hoofdbrekens, want het blijft een verzwakking van het wegdek, maar wordt wel gehandhaafd. Maurice bleek trouwens in het bezit van wat voorlopige resultaten van onderzoeksbureau Waardenburg, die inktprints in de passage gelegd had. Hij verklapte alvast dat in beide richtingen enkele hermelijnen waren gepasseerd. Dus het is mooi dat deze volgsoort van de Groene As nog altijd in ons gebied zit.

Het is in ieder geval een goede zaak dat we dit keer ruim op tijd geïnformeerd zijn over op handen zijnde werkzaamheden in of rond ons gebied, en dat we erbij betrokken worden. De wil om de flora van deze middenberm daadwerkelijk te beschermen, lijkt duidelijk aanwezig.

Hans Bootsma

Anderlechtlaan 250 ofwel voormalig McDonald's

Aan de westkant van de Oeverlanden liggen, voorbij de Anderlechtlaan, nog een aantal weilanden tussen de Oude Haagseweg en de snelweg A4, die de vereniging graag als groen gebied wil behouden. Ook de vorig jaar door de gemeenteraad aangenomen nieuwe Structuurvisie geeft steun aan behoud van het bestaande polderland. Aan de Anderlechtlaan, op het perceel waar van 2001 tot 2006 een McDonald's gevestigd was, dreigen de aanleg van parkeervoorzieningen en de vestiging van fastfood-restaurants het groene karakter te verstoren, waardoor de ooit beloofde wandelpromenade van Nieuw Sloten naar de Oeverlanden steeds verder uit beeld raakt.

Op dit kleine stukje polderland, nog geen halve hectare groot, wil de SP-fractie in de stadsdeelraad, daarin geruggensteund door de SP-fractie in de gemeenteraad, een 'Park-and-Ride'-voorziening aanleggen. Met de oprecht goede bedoeling om het autoverkeer in de stad te beperken.

Tegelijkertijd wil de huurder van dit terrein, dat in particuliere eigendom is, er twee fastfoodrestaurants vestigen, La Place en, daar is hij weer, McDonald's. Reeds een keer eerder heeft McDonald's het terrein tijdelijk voor vijf jaar kunnen gebruiken met als argument dat de ringweg gerenoveerd moest worden. Na de toegestane tijd verdween McDonald's niet zomaar maar daarop moest sterk worden aangedrongen. Het terrein is ook niet in de oorspronkelijke staat (veenweide) teruggebracht zoals de wet voorschrijft, maar de verharding is blijven liggen. Beide plannen kunnen in onze ogen geen genade vinden.

De autorijder die in de stad moet zijn, kan nu al parkeren op Schiphol en verder met bus 195 of 197 naar respectievelijk station Lelylaan of station Zuid. Beide buslijnen komen ook langs de Anderlechtlaan. Een parkeervoorziening levert hier

duis geen meerwaarde. Juist overlast kan verwacht worden, zoals we die kenden in de periode van 2001 tot 2006 toen auto's af en aan reden voor het McDonald's restaurant. Twee fastfoodrestaurants erbij in een omgeving waar toch al voldoende aanbod bestaat op dit terrein, lijkt weinig aantrekkelijk en komt de gezondheid van vooral onze jeugd niet ten goede.

Op het bord, dat aan het hek hing toen dit perceel geveild werd in 2007, stond expliciet vermeld dat de geldende bestemming agrarisch is, en dat een zware procedure vereist is, wanneer een plan ontwikkeld wordt dat in strijd is met de geldende bestemming. Ik ga ervan uit dat ons stadsdeelbestuur hieraan vast houdt.

Tevens mag van ons bestuur verwacht worden dat de wet op de ruimtelijke ordening gehandhaafd wordt, en de thans illegale situatie van een parkeervoorziening voor reizigers voor Schiphol spoedig wordt beëindigd. Begin augustus heeft een actieve bewoner in Nieuw-Sloten, Cees Fisser, dit in een brief ook geëist van het dagelijks bestuur van Nieuw-West. Begin oktober zou hierop antwoord moeten komen.

Nico Jansen

Nieuws van de bijenstal

Wanneer je een NME-centrum zoals De Waterkant voor je ziet, in een bloemrijk gebied als de Oeverlanden, dan hoort daar eigenlijk wel een imkerij bij. Jarenlang had imker Hugo Veerkamp hier meerdere volken staan. Na zijn overlijden hebben de kasten enige tijd leeg gestaan totdat Hans de Jong en Niek van Dijk, met later ook Rhona McArthur, het overnamen. Ze zetten de kasten goed in het zicht met een klein tuintje eromheen en plaatsten ook een speciale observatiekast met glazen deuren. Het werd weer aantrekkelijk om naar te kijken.

Twee winters terug overleefden de bijen de winter helaas niet. Dit viel samen met een lek in de opslagruimte waardoor veel kasten beschadigd raakten. Maar nu staan er na het nodige werk weer vijf volken. Voor de natuur in het gebied een aanwinst, en ook de educatieve waarde werd meteen duidelijk. Er komen vaak bezoekers met vragen of mensen staan gewoon even te kijken. Tijd voor een stukje in de *Oever*.

Toen Hans vroeg of iemand hem wilde helpen bij het imkeren ging ik er gelijk op in. Ik had al vaak staan kijken en was altijd al geïnteresseerd, maar bijen houden doe je niet zo maar even. Ik niet tenminste. Zeker niet op een balkon vier hoog in Amsterdam. Een mooie kans dus.

We begonnen met pech. Hans had nieuwe volken besteld, maar die konden door een landelijk tekort niet geleverd worden. Er was genoeg te doen aan het opknappen van bijenkasten, maar imkeren zonder bijen is natuurlijk niet half zo leuk als met. Gelukkig hielp de natuurlijke gang van zaken (en de goede ogen van

Nico Jansen) ons een handje. Als je geen bijen kunt kopen kun je namelijk ook een 'zwerm scheppen'.

Een zwerm is een bijenvolk op zoek naar een nieuwe plek voor een nest. Dit gebeurt het meest in het voorjaar. Dan worden er veel nieuwe bijen geboren en ook nieuwe koninginnen. Nu heeft een bijenvolk in principe maar één koningin. Als er twee zouden zijn, vechten die meestal tot de dood. Op het moment dat een nieuwe koningin op het punt staat uit te komen, gaat de oude koningin er met een deel van het volk vandoor. Ze zuigen zich vol met een voorraadje honing om het een tijdje zonder nest uit te houden, en ze gaan er vandoor.

Meestal hangen ze eerst in een kluit ergens in de buurt van het oude nest. Er gaan een aantal bijen op verkenning uit en als die een veelbelovende plek gevonden hebben, vertrekt de zwerm daar heen. Ze hebben graag een beschutte plek zoals een flinke boomholte, maar die zijn er niet zo veel in Nederlands nette natuur. Als imker stel je de dames (bijen zijn vrijwel allemaal vrouwen) dan graag voor bij jou een kast te betrekken: je 'schept' ze.

Het vangen van een zwerm door het losknippen van een tak door Wichert Stermerdink en Hans de Jong

Foto's: Hans Bootsma

Juli vorig jaar werd Hans de Jong door Nico gebeld met het bericht dat er zo'n zwerm in een struik langs de Nieuwe Meer hing. In zo'n geval is haast geboden, je wilt ze scheppen voor ze verder trekken. Leuk detail vind ik dat er een oude afspraak is onder imkers die ik als kind al eens geleerd heb. Als er bij een zwerm een persoonlijk voorwerp is achtergelaten, bijvoorbeeld een zakdoek, pet of een sigarendoos (het is echt een oude regel), dan is de zwerm al opgeëist en mag je hem niet meer scheppen.

Dat scheppen kan verbazend makkelijk gaan. Je houdt een kistje of een zogenaamde schepkorf onder de zwerm om haar op te vangen. Knip vervolgens de tak waaraan de bijen hangen los en de kluit valt erin. Dan sluit je het kistje af op een kleine opening na. Als de koningin er ook in gevallen is, gaat een aantal werksters bij de opening met het achterlijf omhoog staan, druk met de vleugels wapperend. Met dit 'stertselen' verspreiden ze geurstoffen die de andere bijen laten weten waar ze heen moeten. Als ze zich verzameld hebben, gooi je de kist vervolgens leeg in een bijenkast. Als de woning de dames bevalt, beginnen ze razendsnel raten te bouwen en heb je er een volk bij.

Dat was het eerste van onze huidige vijf volken. Ze hadden nog flink wat werk om genoeg honing te

verzamelen voor de winter. Dit jaar hebben we het volk in drieën kunnen splitsen en nog twee zwermen gevonden. Het ziet er dus goed uit. Als ze straks de winter goed doorkomen, zetten we komend jaar de observatiekast weer neer. Geïnteresseerden kunnen dan eens naar de bedrijvigheid binnenin een kast kijken.

U bent bij deze uitgenodigd.

Wichert Stemerding

Ledenwerkdag - zaterdag 5 november

Grijp uw kans! Zaterdag 5 november aanstaande organiseren we van **elf uur** tot **half vier** een natuurwerkdag om leden op deze manier de kans geven van binnenuit met het beheer kennis te laten maken, en samen te werken met de beheervrijwilligers. Dit is op dezelfde dag als de landelijke Natuurwerkdag, maar maakt er geen deel van uit. Hiermee wordt eigenlijk een traditie uit de begintijd van de Oeverlanden nieuw leven ingeblazen toen opruim- en beheeracties de strijd om ons gebied voor de natuur te behouden kracht bijzetten.

Wat de werkzaamheden precies zullen inhouden staat nog niet vast, maar zal mogelijk het afvoeren van maaisel van oeverruigtes zijn. Of het weer eens reinigen van poelen. Of mogelijk het verzamelen van zwerfvuil. Misschien zijn we al toe aan het knotten van de eerste wilgen. Heerlijk om een dag buiten te zijn. Dit kan de Oeverlanden een extra impuls geven om werkzaamheden uit te voeren waar we anders niet altijd aan toe komen.

Aanmelding wordt zeer op prijs gesteld in verband met onze voorbereidingen: tel. 06-3384 6602, of via bestuur@oeverlanden.nl. Verzamelen bij NME-centrum De Waterkant.

Hoe het de groene reiger verder verging

Velen zullen het zich nog herinneren, de drukte rond de groene reiger die eind april 2006 werd waargenomen in de Jaagpadsloot. Rijen dik stonden de vogelliefhebbers er, met hun telescopen en telenzen. De vogelaars kwamen overal vandaag, uit heel Nederland en van ver buiten de landsgrenzen. Tot eind juni werd hij (of zij) gezien. Daarna niet meer. En nu blijkt uit een artikel in *Dutch Birding* (jaargang 33 (3), 2011) dat er wel degelijk een vervolg is.

Vanuit De Oeverlanden is de vogel naar de Noorder IJplas en Zijkanaal H-weg gevlogen, zo'n 10 kilometer ten noorden van De Oeverlanden. Daar werd hij (of zij) in 2006 tot 30 september gezien. In die periode veranderde het verenkleed, van jong (juveniel) dier (namelijk overwegend blauwgrijs met stippen en gele poten), in het verenkleed van een volwassen dier (namelijk met een zwarte bovenkop, een kastanjerode hals en bovenborst, en oranje en later zelfs felrode poten).

In 2007 werd het dier opnieuw waargenomen bij de Noorder IJplas en ook in Zaandam. In beide gevallen hield het zich zowel op in de natuur, in rietkragen en dergelijke, maar ook in de nabijheid van mensen, bijvoorbeeld bij en op woonboten. Uit 2008 zijn geen waarnemingen bekend, maar in 2009 was de reiger er weer, opnieuw in Zaandam, van mei tot en met 19 juli. Latere waarnemingen zijn er helaas niet.

Nu blijkt het dier 's winters in Zuid-Frankrijk gebivakkeerd te hebben, zo'n 30 kilometer ten oosten van de Camargue. Aldaar zowel in de natuur als ook weer dicht bij mensen, zoals in jachthavens. Het werd daar gezien in najaar en winter van 2006 en de winters daarna. De laatste melding in Zuid-Frankrijk is van 9 mei 2009. Daarna is de vogel weer naar Zaandam vertrokken. Dat het om hetzelfde dier ging blijkt uit de vergelijking van kleurpatronen op de snavel.

Zeldzame (dwaal)gasten roepen altijd veel vragen op. Zo'n vraag is bijvoorbeeld: welke soort is het? Uit

Eind april 2006: de groene reiger in de Jaagpadsloot. Foto: Rob Nagtegaal

vergelijkend onderzoek is nu gebleken dat het gaat om één van de vier groene-reigersoorten die in Noord- en Midden-Amerika voorkomen, en wel de soort die leeft langs de oost- en zuidkust van de VS tot aan de oostkust van Panama (*butorides virescens*).

Een andere vraag is: hoe komt het dier hier? Wel, kennelijk kunnen ze de oceaan vliegend oversteken, want uit Ierland en Engeland zijn meer waarnemingen bekend, al vanaf 1889. Een alternatieve mogelijkheid is natuurlijk dat het uit gevangenschap is ontsnapt, bijvoorbeeld uit een dierentuin.

De Franse collega's van de CDNA (Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna) denken - in tegenstelling tot hun Nederlandse collegae - dat aangezien het dier tijdens de eerste ontdekking in Nederland ongeveer een maand oud was, het daarom dus een ontsnapt dier kan zijn. Bovendien was de overgang van het onvolwassen naar het volwassen verenkleed precies op tijd, namelijk zoals altijd in het eerste jaar.

'Onze' CDNA echter stelt dat het een tweedejaars dier moet zijn met een verlate overgang van jong naar volwassen verenkleed. Dit gelet op de slijtage van de veren, perikelen rond donsveren en andere technische details, alsmede het zeer natuurlijke foeragegedrag. Die verlate overgang zou dan een gevolg zijn van te weinig zonlicht, wat wel vaker schijnt voor te komen. Volgens de CDNA zou de vogel dan al in het najaar van 2005 in Zuid-Europa gearriveerd moeten zijn. Gezien de argumentatie, die in het artikel overigens

vele pagina's in beslag neemt, denk ik zelf dat 'wij' gelijk hebben, en dat de eerste groene reiger op het Europese vasteland in De Oeverlanden werd gezien!

Nog een aardig detail tot slot: in 2009 werd in Zaandam het gebruik van lokaas gezien. De vogel pakte dan een insect, een vlieg of zo, deponeerde die op het wateroppervlak en liet het daar drijven. Dreef het insect te ver weg, dan haalde hij het weer dichterbij. Zulks uiteraard in de hoop of verwachting dat een visje of kikker uit dieper water omhoog zou komen om die gemakkelijke prooi te pakken, en dan is het 'hebbes' voor het reigertje. Dat soort dingen, dat neemt zo'n vogel echt voor je in.

Rein Cremer

Toevloed van vogelaars en pers.

Foto: Tello Neckheim

Beroep koudewinning grotendeels verloren, maar geen kosten

Het door de VDOB! en de VWZ (Vereniging Woonschepen Zuid) ingestelde beroepsprocedure tegen het maatwerkbesluit van Rijnland inzake het koudewinningsproject van NUON in de Nieuwe Meer is grotendeels verloren. De Raad van State heeft het beroep op bijna alle bezwaren afgewezen behalve over de effecten van de koelwaterlozing op de waterkwaliteit waarbij Rijnland meende dat het voldoende was een veilige norm te stellen, namelijk een halve graad verhoging. Artikelen hierover hebben in *Oever* 54, 56, 57 en 60 gestaan, ten dele nog op onze site te lezen.

Wel vindt de Raad van State dat de effecten op de waterkwaliteit beter onderbouwd hadden moeten worden. Om deze reden werd Rijnland veroordeeld tot het betalen van de proceskosten. Dat was erg gunstig voor ons omdat de verenigingen veel geld hebben moeten betalen voor de griffie, de advocate en externe deskundigheid. Dit scheelt ons 3000 euro. Deze kosten komen nu voor rekening van de belastingbetaler.

Het maatwerkvoorschrift blijft dus van kracht. NUON kan, binnen de grenzen hiervan, koude blijven winnen en koelwater teruglozen. De VDOB! was ook niet tegen de koudewinning, maar was wel bezorgd over de manier waarop. Zo zou het project de vorming van giftige blauwalg in de hand kunnen werken. Na jaren van procederen heeft de vereniging, samen met de VWZ, wel bereikt dat we als beschermer van de Oeverlanden en de Nieuwe Meer als serieuze partner worden gezien. NUON weet nu dat zij niet zo maar haar gang kan gaan. Vanaf het begin van de procedure kregen wij de indruk dat NUON Rijnland om haar vinger wond. Voor wat betreft de toekomst van de Nieuwe Meer belooft Rijnland middels een bericht op hun site de samenwerking met de betrokken partijen te intensiveren.

Tello Neckheim

'Zwam' aan de wandel

Een paar maanden geleden zagen wij op een wilg een verschijnsel, een zilverkleurige puist, die aan een paddestoel deed denken. Toen iemand erin prikte, kwam er een verwaaiende bruine sporenmassa tevoorschijn, wat je ook ziet als je drukt op een stuifzwam, zoals de aardster of een aardappelbovist.

Alleen: het is helemaal geen paddestoel, het is een slijmzwam. Slijmzwammen vormen een heel aparte groep, die niet meer tot het planten- of dierenrijk wordt gerekend, maar samen met wat andere groepen organismen een apart 'rijk' is, waarover onder biologen overigens geen totale overeenstemming bestaat. Ze zijn zeker niet zeldzaam maar vaak klein en verborgen. Maar zo nu en dan valt je oog op een mooi exemplaar - ook in de Oeverlanden.

Afgelopen april verschenen deze slijmzwammen op een knotwilg langs de Riekerweg.
Foto's: Hans Bootsma

Wanneer zo'n eencellige een andere ontmoet, versmelten ze, en dat kan vele malen, tot er een plasmodium ontstaat, een grote klodder slijmachtige substantie (die ook zo aanvoelt). Deze klodder blijft zich verplaatsen, op zoek naar voedsel. Daarbij kan het een snelheid bereiken van zo'n 2, 5 centimeter per dag. Bij die verplaatsing laat het vaak een slijmspoor achter.

Zowel in tijden van voortplanting als in tijden van voedseltekort vormt het plasmodium een stevige korst. Daarbinnen ontstaan dan de sporen, althans bij de soort *zilveren boompuist* waarmee dit stukje begon. Bij andere soorten vormt het plasmodium paddestoelvormige structuren die de sporen maken.

Fascinerende planten, eh, dieren, eh, ja wat eigenlijk?! Een anekdote wil dat er ooit een paddestoelenverzamelaar was die zo'n plasmodium tegenkwam, niet wist wat het was, en het daarom meenam in een sigarendoosje, om thuis verder te zoeken. Hij vergat het en zag tot zijn verbazing het organisme een paar dagen later boven op het sigarendoosje zitten. Door een kleine spleet had het zich naar buiten gewurmd!

Rein Cremer

Ruige klokjes verdwenen

Helaas zijn er weer eens waardevolle planten uit het gebied verdwenen. Opnieuw is gebleken dat er mensen zijn die niet met hun handen van planten die in het wild groeien af kunnen blijven. Na de bijenorchis van vorig jaar was nu een heel groepje ruige klokjes aan de beurt. Op de plek aan de noordkant van een boszoom resten nog slechts wat kuiltjes. Het gaat hier ook weer om een wettelijk beschermde soort, zoals alle klokjes dat zijn. Vanwege hun fraaie bloemen worden ze nogal eens uitgegraven. Het ruig klokje is een in het wild zeldzame plant, behalve in Zuid-Limburg waar deze soort wat vaker voorkomt. De soort groeit meestal op wat drogere, beschaduwde plekken.

Van nature komt het niet in het westen van het land voor maar vanwege de afwijkende grondsoorten met kalkrijk zand is spontane groei in de Oeverlanden mogelijk. De soort kan hier in de Oeverlanden terecht gekomen zijn doordat het stoffijne zaad uit een tuin is overgewaaid, want alhoewel er mooiere klokjes bestaan, is het een makkelijke tuinplant die zich in tuinen vaak prettig uitzaait.

De paar groeiplekken in de Oeverlanden zien er volkomen natuurlijk uit, en zouden mogelijk een opmars van deze plant kunnen inluiden. Zoals de laatste jaren wel meer bossoorten als bosandoorn, groot heksenkruid en nagelkruid zijn die zich uitbreiden. Ook een boszoomplant als heggedoornzaad neemt toe. Mogelijk is dit te zien als een teken van een proces van successie,

waarbij een ruigesoort als brandnetel langzamerhand plaats maakt voor wat meer verfijnde planten. Op deze manier had mogelijk ook ruig klokje hier en daar een belangrijkere plek kunnen innemen. Ik vind klokjesbloemen meestal mooi, soorten die symbool kunnen staan voor lichtvoetige, subtiele wildheid. Uitbreiding van deze soort zou de Oeverlanden van extra cachet voorzien. Het is doodzonde dat de kans hierop sterk verkleind wordt door het benepen gedrag van sommige mensen.

Gelukkig maar dat deze plant in de begroeiing op het depotterrein rond ons NME-centrum wel steeds meer vaste grond onder de voeten krijgt.

Hans Bootsma

Zal ik mij even voorstellen?

De naam is Meine van Bommel. Sinds de Algemene Ledenvergadering van mei 2011 ben ik algemeen bestuurslid van de VDOB! Daarvoor had ik al een poos meegedraaid om te ervaren of dit iets voor mij zou zijn. Ik zocht een activiteit bij een betrokken groepering die iets doet voor mens, voor dier of voor de natuur: Humanitas? Stichting Aap? Neen, het werd de VDOB! Ons Lid van Verdienste, Chris Arntzen, heeft in die keuze een rol gespeeld. Ik ben een oud-leerling van hem uit de tijd dat hij op een kweekschool voor onderwijzers werkte.

Onderwijs, psychiatrie, zelfstandige en terug naar onderwijs. Dat mag een onorthodoxe loopbaan genoemd worden. De zachte en de harde sector. Het ontloopt elkaar minder dan menigeeen denkt. Ervaring als bestuurder heb ik opgedaan zowel in een grote beroepsorganisatie als in een grote VVE, en natuurlijk in mijn bedrijf. Ik ben niet iemand van het midden en ik houd niet van symptoombestrijding. In die zin mag u mij radicaal noemen.

Waarom die VDOB!? Een kleinschalige organisatie in een gebied waar ik als puber leerde zeilen en waar ik op tien minuten fietsen vandaan woon. Een gebied dat er toe doet, en mede door vrijwilligers tot stand gebracht. Wie zou daaraan geen bijdrage aan willen leveren?

Aan de overkant van de Nieuwe Meer bepaalde de **Koenenmolen** die aan het Karnemelkse Gat stond, het uitzicht. Gebouwd in 1635, ongeveer gelijktijdig met de Riekermolen, hield deze de Buitendijkse Buitenveldersche polder droog. Ze ging in vlammen op door een blikseminslag in december 1919, nadat twee jaar eerder zijn functie door een elektrisch gemaal was overgenomen. Op een waterpeilkaart uit rond 1800 is nog te zien dat een eindje naar het westen nog de Noordermolen stond, maar daar is geen enkele afbeelding van te vinden.

De molen was altijd een mooi eindpunt voor uitjes en romantische wandelingen; ze was goed bereikbaar vanaf de Amstelveenseweg. Vissers op de Nieuwe Meer hadden daar hun uitvalsbasis en de molenaar heeft een tijd vismaaltijden opgediend.

Jac. P. Thijsse vond het uitzicht vanaf de Kwakelbrug over de uitwatering schitterend en ging er langs bij zijn befaamde schoolwandelingen om de Nieuwe Meer. Bij het volk was de molen een ijkpunt bij het schaatsen in de vroeger strengere winters.

Rechtsboven een foto van Bernard Eilers uit 1910. Vanaf de Schinkel over het turfstrooisel op de kade via het Karnemelkse gat ging het dan verder naar de Amstelveense Poel. Verder is de molen vele malen geschilderd. De foto hieronder zou vanuit het oosten genomen kunnen zijn gezien de schaduw van de staart op het molenlichaam, terwijl de foto rechtsonder vanaf de dijk van de Nieuwe Meer genomen is.

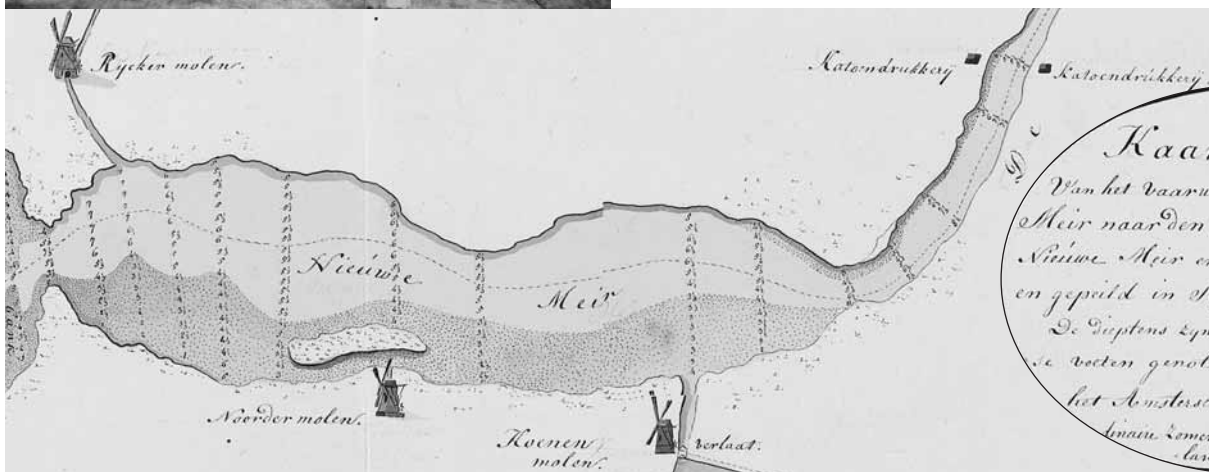

Het verdwijnen ervan werd als een groot verlies ervaren, een schrijver stelde indertijd: „'t Mooist vond ik m'n mooie molen in het najaar, bij buiig weer en bij wolkbezwangerde luchten. Kwam je van de stad langs het Jaagpad dan

zag je 'm voorbij de Vraag al dadelijk op schildwacht aan 't eind van de Meer. Geen bonden of vereenigingen kunnen een ramp als het verdwijnen van een Koenenmolen voorkomen of vergoeden. Zoo'n natuurpost wordt niet gemaakt, niet neergezet; ze is ontstaan in onbekenden tijd en opgegroeid met het landschap. Maar voor de Amsterdammers, die al zoo weinig „Omgeving” bezitten, en voor wie de omgeving telkens verder weglucht, is het verdwenen zijn van de Koenenmolen 'n ideëel zoowel als 'n tastbaar verlies”.

Henk Smit en Hans Bootsma

Kaart Figuratief
 Van het Vaarwater, uit de Vlaarlemmer Meer naar den Overtoom, Langs de Nieuwe Meer en de Schinkel, opgenomen en geteeld in September 1800.
 De Dieptens zyn geinduceerd en in Rijnland te voeten genoteerd op twee velen beraden het Amsterdamsche Peil zynde de Orman zomer hoogte van Aajns Lande Boezem